

РОЗГЛЯД ПОНЯТТЯ «ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ НАВЧАННЯ» НАУКОВЦЯМИ НІМЕЧЧИНИ: ПРИКЛАДИ ТРАКТУВАНЬ

Шевчук Лариса Миколаївна,

канд. пед. наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник Інституту педагогіки НАПН України

Проблема застосування диференціації навчання, яка стала предметом розгляду вчених різних країн світу, знайшла також відображення у дослідженнях німецьких науковців, висвітлення у різноманітних джерелах. Зокрема у довідкових виданнях знаходимо наступне:

- диференціація (диференціювання) – «тонке, детальне розрізнення» [5];
- диференціація «описує появу відмінностей, утворення структур [4];
- синоніми до поняття «диференціація» – градація, розбивка, класифікація, різниця [5].

Дж. М. Стівассер, М. Петшеніг, Ф. Скутш наголошують на тому, що термін «диференціація» походить від латинського слова «differre», що у перекладі на німецьку мову означає «відрізнитися» або «бути іншим» [9, с. 62].

На думку Л. Гаафа, М. Клішіса, у контексті процесу навчання, диференціація – це відповідь на зростаючу неоднорідність учнів [7]. Протилежність диференціації – інтеграція.

Водночас вважаємо слушним твердження таких науковців як Х. В. Гейманн, Брюнінг, Т. Саум, Ч. Вінценціус, Р. Лау, С. Бьоллер про те, що диференціацію доцільно розглядати як «збірний термін для всіх дидактичних, методологічних та організаційних заходів», які застосовують в освітньому процесі для того, щоб враховувати відмінності між учнями та надавати індивідуальну підтримку [8, с. 2]. Б. Беккер пише, що застосування диференціації навчання забезпечує врахування різних навчальних потреб учнів, їхніх сильних та слабких сторін, здібностей і схильностей [1]. Тобто диференціація ґрунтується на урахуванні відмінностей між учнями (у Б. Беккера йдеться про неоднорідність).

В одному з інтернет-джерел [6] знаходимо дещо вужче окреслення поняття «диференціація навчання»: оптимальна підтримка усіх здобувачів освіти, які є членами групи, за допомогою відповідних педагогічних і дидактичних заходів.

М. Бьонш трактує термін «диференціація» як підхід (що вирізняється різноманітністю) до представлення та обробки змісту навчання, а з іншого боку — це «приналежність учнів до навчальних груп відповідно до певних критеріїв», що забезпечує для кожного учня найкращі можливості для навчання (водночас із дотриманням вимог, стандартів) [2, с. 14]

Цікавим та актуальним (на нашу думку) є розгляд сутності терміну «диференціація навчання» Д. Каспарі та А. Хольцбрыхерем [3] у двох площинах: 1) зверху, – з позиції вчителя, який приймає рішення, над якими завданнями працює кожен здобувач освіти;

2) знизу, – з точки зору учня, який обирає зміст навчання, матеріали та ін.

Вважаємо, що уміщені міркування Д. Каспарі й А. Хольцбрехера можливо доповнити описом інших дій педагога й учнів.

Наведені приклади трактувань поняття «диференціація навчання», які запропоновані німецькими вченими, по-різному відображають сутність поняття. Радимо звернути особливу увагу на те, що «диференціація» – це розрізнення (до того ж, детальне розрізнення), градація і класифікація. Водночас ефективно застосування диференціації навчання потребує врахування індивідуальних особливостей учнів, специфіки діяльності вчителя та учнів.

Список літератури:

1. Becker B. Differenzierung auf den Punkt gebracht! URL: <https://www.friedrich-verlag.de/differenzierung/differenzierung-auf-den-punkt-gebracht/>
2. Bönsch M. Erfolgreicheres Lernen durch Differenzierung im Unterricht. Braunschweig: Westermann Schulbuch. 2009. 238 p.
3. Caspari D., Holzbrecher A. (2016) Individualisierung und Differenzierung im kompetenzorientierten Französischunterricht. *Individualisierung im Französischunterricht. Mit digitalen Medien differenzierend unterrichten.* / L. Küster (Hrsg.) Seelze: Klett / Kallmeyer, 2016. S. 7–37.
4. Differenzierung. URL: <https://de.wikipedia.org/wiki/Differenzierung>
5. Differenzierung. URL: <https://www.duden.de/rechtschreibung/Differenzierung>
6. Differenzierung. Didaktische Grundlagen des EGS. Shulentwicklung. URL: <https://www.schulentwicklung.nrw.de/cms/englisch-in-der-grundschule/didaktische-grundlagen-des-egs/handlungsfelder-des-egs/-differenzierung.html#:~:text=Differenzierung%20kann%20bei%20der%20Umsetzung,entsprechende%20p%C3%A4dagogische%20und%20didaktische%20Ma%C3%9Fnahmen.>
7. Haaf L., Klischies M. Individualisierung und Differenzierung im GU. URL: https://geoges.ph-karlsruhe.de/wiki/index.php/Individualisierung_und_Differenzierung_im_GU
8. Heymann H. W., Brüning L., Saum T., Vinzentius Ch., Lau R., Böller S. Differenzierung – Zugänge, Umsetzungsmöglichkeiten, Lehrer-Rolle. URL: https://studienseminar.rlp.de/fileadmin/user_upload/studienseminar.rlp.de/bb-nr/paed-fundst/2011/AGL_03_11.pdf
9. Stowasser, J. M., Petschenig, M. & Skutsch, F. Stowasser - Lateinisch-deutsches Schulwörterbuch. Oldenbourg: Leinen, 2006. 574 s.